

El llenguatge

Les el·lipses (II)

11/IX/1979

Una oració com No m'agrada és perfectament normal i correcta. En canvi, una oració com «No recordo», per bé que avui és prou usual, és incorrecta o, dit altament, antigràmatcal. En No m'agrada el terme gramatcal que designa l'objecte de desplaer del qui parla és el subjecte de l'oració. I hi és sobreentès: l'el·lipse del subjecte gramatcal, com dèiem ahir, és un fet normal del català (com del castellà, però no del francès). No m'agrada equival a Això no m'agrada o El que passa no m'agrada. Però en «No recordo» el terme gramatcal que ha designat allò que el qui parla ha oblidat és un complement de l'oració (Pacusatiu o directe) i no hi pot ésser sobreentès. Hauria calgut dir —suposant que es tractés d'una designació neutra, que és el cas en què se sol dir «No recordo»— No ho recordo, que equival a No recordo això o No recordo el que va passar (o també, usant el verb pronominalment, No me'n recordo). No és, doncs, la comprensió del sentit de la frase el que obliga pròpiament a la representació pronominal dels complements verbals —si no es fa per mitjà dels grups nominals o equivalents— sinó el rigor sintàctic, l'estructura de l'oració. Notem que si certs verbs transitius són usats sense cap complement d'objecte és perquè ho són en sentit absolut. El verb tallar, per exemple, demana un complement directe, però podem dir Aquest ganivet no talla, és a dir, no té capacitat per a tallar, no té el tall esmolat.

En conclusió, podem afirmar que, salvant algun cas especial, són complements no susceptibles de reemplaçar per pronoms febles els que poden ésser sobreentesos. Així, com a resposta a Des a les eines a l'armari i Des a això a l'armari diem Ara les hi deso però Ara ho deso, perquè el pronom hi no té capacitat per a combinar-se amb el neutre ho. Potser el cas més important és el de certs verbs modals, com poder, voler o qosar, el complement dels quals, format bàsicament per un infinitiu, no és reduïble a un pronom feble però pot ésser sobreentès. Així, les oracions No pot venir, No vol escriure'm i No qoso insistir es poden reduir a No pot, No vol, i No qoso. Analogament, No cal parlar-ne es reduïble a No cal. Remarquem, encara, que en oracions amb certs complements de temps, quantitat, etc., l'el·lipse és sovint del verb i no del complement. Efectivament, com a resposta a Corre molt, oi? i Pensaras sempre en mi? encara de dir Molt i Sempre.

Albert Jané